

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 14.6.2022

C(2022) 3929 final

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 14.6.2022

δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2019/941, σχετικά με την ετοιμότητα αντιμετώπισης κινδύνων στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και με την κατάργηση της οδηγίας 2005/89/ΕΚ, σχετικά με το σχέδιο ετοιμότητας αντιμετώπισης κινδύνων που υπέβαλε η αρμόδια αρχή της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

(το κείμενο στην ελληνική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 14.6.2022

δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2019/941, σχετικά με την ετοιμότητα αντιμετώπισης κινδύνων στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και με την κατάργηση της οδηγίας 2005/89/ΕΚ, σχετικά με το σχέδιο ετοιμότητας αντιμετώπισης κινδύνων που υπέβαλε η αρμόδια αρχή της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

(το κείμενο στην ελληνική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Το άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/941 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με την ετοιμότητα αντιμετώπισης κινδύνων στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και με την κατάργηση της οδηγίας 2005/89/ΕΚ¹ (στο εξής: κανονισμός) απαιτεί από την αρμόδια αρχή κάθε κράτους μέλους να καταρτίσει σχέδιο ετοιμότητας αντιμετώπισης κινδύνων (στο εξής: ΣΕΑΚ). Σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 8 του κανονισμού, τα ΣΕΑΚ πρέπει να επικαιροποιούνται ανά τετραετία, εκτός εάν οι περιστάσεις επιβάλλουν συχνότερη επικαιροποίηση. Η διαβούλευση μεταξύ των αρμόδιων αρχών και της ομάδας συντονισμού για την ηλεκτρική ενέργεια που προβλέπεται στο άρθρο 10 παράγραφος 4 του κανονισμού πρέπει να πραγματοποιείται πριν από την έγκριση του ΣΕΑΚ.

Το ΣΕΑΚ (καθώς και οι επικαιροποιήσεις του) πρέπει να βασίζονται στα περιφερειακά σενάρια κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας που προσδιορίζονται από το ΕΔΔΣΜ-ηλ² σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού, καθώς και στα εθνικά σενάρια κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας, τα οποία κάθε αρμόδια αρχή πρέπει να προσδιορίσει πριν από την έγκριση του ΣΕΑΚ σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού. Τα σενάρια κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να προσδιορίζονται σε σχέση με την επάρκεια του συστήματος, την ασφάλεια του συστήματος και την ασφάλεια εφοδιασμού με καύσιμα και να λαμβάνουν υπόψη, μεταξύ άλλων, τους ακραίους φυσικούς κινδύνους, τους τυχαίους κινδύνους και τους επακόλουθους κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων των συνεπειών κακόβουλων επιθέσεων.

Η αρμόδια αρχή της Κύπρου, η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου (στο εξής: ΡΑΕΚ), κοινοποίησε το σχέδιο ΣΕΑΚ της στην ομάδα συντονισμού για την ηλεκτρική ενέργεια, για τους σκοπούς της διαβούλευσης που απαιτείται βάσει του άρθρου 10 παράγραφος 4 του κανονισμού, στις 26 Μαΐου 2021. Η ΡΑΕΚ κοινοποίησε στην Επιτροπή το τελικό ΣΕΑΚ της στις 5 Ιανουαρίου 2022.

Η Επιτροπή, αφού αξιολόγησε το ΣΕΑΚ βάσει των κριτηρίων που αναφέρονται στα άρθρα 11 και 21 του κανονισμού και των υποδειγμάτων που προβλέπονται στο παράρτημα του κανονισμού, και κατόπιν διαβουλεύσεων με την ομάδα συντονισμού για την ηλεκτρική ενέργεια, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν μεταξύ 7ης Μαρτίου και 31ης Ιανουαρίου 2022, διατυπώνει τις ακόλουθες παρατηρήσεις για το ΣΕΑΚ.

¹ ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 1.

² Ευρωπαϊκό δίκτυο διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Το ΣΕΑΚ είναι αρκετά περιεκτικό στην περιγραφή των εφαρμοστέων σχεδίων και προγραμμάτων σε εθνικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων κατηγοριών διαδικασιών και μέτρων που καλύπτονται.

Μολαταύτα, η Επιτροπή θεωρεί ότι ορισμένα στοιχεία του ΣΕΑΚ δεν συμμορφώνονται πλήρως με τις απαιτήσεις του κανονισμού.

2.1 Σχέδιο ετοιμότητας αντιμετώπισης κινδύνων (ΣΕΑΚ)

2.1.1. Ελλείπουσες πληροφορίες σχετικά με τα σενάρια κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού, κάθε αρμόδια αρχή πρέπει να προσδιορίζει τα πλέον συναφή εθνικά σενάρια κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας με βάση ορισμένους τουλάχιστον κινδύνους (σπάνιους και ακραίους φυσικούς κινδύνους, τυχαίους κινδύνους και επακόλουθους κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων κακόβουλων επιθέσεων και ελλείψεων καυσίμων). Τα σενάρια αυτά πρέπει να συνάδουν με τα περιφερειακά σενάρια κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας που προσδιορίζονται από το ΕΔΔΣΜ-ηλ σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού. Τα εθνικά και περιφερειακά σενάρια κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας αποτελούν τη βάση επί της οποίας η Αρμόδια Αρχή πρέπει να καταρτίσει το ΣΕΑΚ σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 1 του κανονισμού, το δε ΣΕΑΚ πρέπει να περιλαμβάνει σύνοψη των σεναρίων κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας που ορίζονται για το κράτος μέλος και την περιφέρεια, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού και το σημείο 1 του παραρτήματός του.

Στο κυπριακό ΣΕΑΚ εξηγείται ότι τα σενάρια κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας κατηγοριοποιούνται βάσει σπάνιων και ακραίων φυσικών κινδύνων, τυχαίων κινδύνων που υπερβαίνουν το κριτήριο ασφάλειας N-1, και εξαιρετικά έκτακτων περιστάσεων και επακόλουθων κινδύνων, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων κακόβουλων επιθέσεων και ελλείψεων καυσίμων. Εντούτοις, το κυπριακό ΣΕΑΚ δεν προσδιορίζει ούτε περιγράφει τα συγκεκριμένα εθνικά σενάρια κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας που εξετάστηκαν.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι το ΣΕΑΚ που υπέβαλε η ΡΑΕΚ πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να περιγράφει περαιτέρω τα εθνικά σενάρια που εξετάστηκαν. Οι πληροφορίες αυτές σχετικά με τα εθνικά σενάρια είναι απαραίτητες για την αξιολόγηση της πληρότητας και της αποτελεσματικότητας των προληπτικών μέτρων και των μέτρων μετριασμού που περιλαμβάνονται στο ΣΕΑΚ. Επιπλέον, οι πληροφορίες αυτές είναι σημαντικές και για άλλα κράτη μέλη, ιδίως εντός της ίδιας περιφέρειας, προκειμένου να κατανοηθούν οι πιθανές επιπτώσεις και οι κοινές προκλήσεις που ενδέχεται να επιφέρουν ορισμένα από αυτά τα σενάρια.

Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι η λεπτομερής αξιολόγηση των σεναρίων κρίσης είναι ιδιαίτερα αναγκαία μετά τις δραματικές αλλαγές στην κατάσταση της ασφάλειας της ΕΕ ως αποτέλεσμα της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι το ΣΕΑΚ που υπέβαλε η ΡΑΕΚ πρέπει να επικαιροποιηθεί υπό το πρίσμα των παρούσων περιστάσεων, εστιάζοντας στους γεωπολιτικούς κινδύνους, στην εξάρτηση από τα καύσιμα και από άλλες αλυσίδες εφοδιασμού από τρίτες χώρες (συμπεριλαμβανομένων των δυνατοτήτων αλλαγής καυσίμου) και στις δευτερογενείς επιπτώσεις από άλλους τομείς στην

ηλεκτρική ενέργεια (π.χ. αύξηση της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας για σκοπούς θέρμανσης ελλείψει άλλων καυσίμων). Η Επιτροπή υπενθυμίζει στη ΡΑΕΚ ότι το άρθρο 10 παράγραφος 8 του κανονισμού απαιτεί ήδη την επικαιροποίηση του ΣΕΑΚ συχνότερα από μία φορά ανά τετραετία, σε περίπτωση που το δικαιολογούν οι περιστάσεις.

Η Επιτροπή συνιστά η περιγραφή των σεναρίων να περιλαμβάνει:

- σαφή σύνδεση μεταξύ των εθνικών και των περιφερειακών σεναρίων, συμπεριλαμβανομένων των παραδοχών για την επιλογή και/ή την απόρριψή τους.
- περιγραφή του πεδίου εφαρμογής, συμπεριλαμβανομένου του εθνικού και περιφερειακού χαρακτηρισμού του κινδύνου.
- τον χαρακτηρισμό του επιλεγέντος σεναρίου, συμπεριλαμβανομένων των διατομεακών και διασυνοριακών αλληλεξαρτήσεων, της αρχικής κατάστασης του συστήματος πριν από το γενεσιουργό συμβάν, της έκθεσης και των ευπαθειών των πάγιων στοιχείων (με βάση καμπύλες ζημιών, εάν είναι διαθέσιμες), καθώς και του χρονικού ορίζοντα και των παραδοχών που εφαρμόστηκαν.
- απολογισμός και χρονοδιάγραμμα των γεγονότων, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των γενεσιουργών συμβάντων και της αλυσίδας γεγονότων. Η περιγραφή θα πρέπει να περιλαμβάνει τους μηχανισμούς αντιμετώπισης και τον χαρακτηρισμό της αντίδρασης, συμπεριλαμβανομένων των εφαρμοστέων διαδικασιών και μέτρων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
- επιπτώσεις στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας και στα πάγια στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων των ροών ηλεκτρικής ενέργειας και των συνεπειών. Η αξιολόγηση θα πρέπει να περιλαμβάνει ποσοτική ανάλυση όσον αφορά τις εκτιμήσεις EENS³/LOLE⁴ και/ή άλλες ποσοτικές τιμές, καθώς και πιθανές δευτερογενείς επιπτώσεις σε άλλους τομείς, π.χ. στον τομέα του φυσικού αερίου.
- ειδικά για σενάρια σχετικά με κυβερνοκινδύνους, αναφορά σε πλαίσιο με ελάχιστες και προηγμένες απαιτήσεις κυβερνοασφάλειας, διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται σε περίπτωση συμβάντος, περιγραφή των ρόλων και των αλληλεπιδράσεων μεταξύ της αρμόδιας αρχής και των ειδικών για τον κυβερνοχώρο παραγόντων, όπως η CSIRT⁵, η CERT⁶ και οι ειδικές για τον κυβερνοχώρο αρχές, μεταξύ άλλων κατά τη διάρκεια κρίσης, καθώς και οι δεσμοί με ειδική νομοθεσία για τον κυβερνοχώρο.
- ζητήματα που αφορούν την κλιματική αλλαγή, όπως η ευπάθεια στην κλιματική αλλαγή και οι κίνδυνοι, μεταξύ άλλων με σκοπό τον σχεδιασμό προληπτικών μέτρων κατά των προσδιοριζόμενων κλιματικών κινδύνων, με σκοπό τη μείωση της έκθεσης και της ευπάθειας στους κινδύνους.

³ Προβλεπόμενη μη εφοδιασθείσα ενέργεια [Expected Energy Not-Served (EENS)], όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο ε) της μεθοδολογίας για τον προσδιορισμό περιφερειακών σεναρίων κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας που καταρτίστηκε σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού.

⁴ Πρόβλεψη αδυναμίας κάλυψης φορτίου [Loss of Load Expectation (LOLE)], όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο ζ) της μεθοδολογίας για τον προσδιορισμό περιφερειακών σεναρίων κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας που καταρτίστηκε σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού.

⁵ Ομάδα Αντιμετώπισης Περιστατικών Ασφάλειας Υπολογιστών.

⁶ Ομάδα Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών στον Κυβερνοχώρο.

2.1.2. Απουσία ορισμού της κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας

Στο άρθρο 2 παράγραφος 9 του κανονισμού, η «κρίση ηλεκτρικής ενέργειας» ορίζεται ως υφιστάμενη ή επικείμενη κατάσταση σημαντικής έλλειψης ηλεκτρικής ενέργειας, όπως καθορίζεται από τα κράτη μέλη και περιγράφεται στα ΣΕΑΚ, ή αδυναμίας παροχής ηλεκτρικής ενέργειας στους καταναλωτές.

Το κυπριακό ΣΕΑΚ δεν περιέχει ορισμό της κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι το ΣΕΑΚ που υπέβαλε η ΡΑΕΚ πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να συμπεριλαμβάνει ορισμό της κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας, όπως απαιτείται από τον κανονισμό.

2.1.3. Λοιπά ελλείποντα στοιχεία

Ο κανονισμός προβλέπει επίσης ότι:

- το ΣΕΑΚ περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με το μελλοντικό δίκτυο που θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των σεναρίων κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 1 στοιχείο ια) του κανονισμού.

Το κυπριακό ΣΕΑΚ δεν περιλαμβάνει καμία αναφορά στην ανάπτυξη του μελλοντικού δικτύου που θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των συνεπειών των προσδιοριζόμενων σεναρίων κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι το ΣΕΑΚ που υπέβαλε η ΡΑΕΚ πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να συμπεριλαμβάνει τις ελλείπουσες πληροφορίες που αναφέρονται ανωτέρω.

2.2 Λοιπές παρατηρήσεις

Εκτός από τις ουσιαστικές παρατηρήσεις που αναφέρθηκαν ανωτέρω, η Επιτροπή θα ήθελε να επιστήσει την προσοχή της ΡΑΕΚ σε ορισμένα άλλα στοιχεία του υποβληθέντος ΣΕΑΚ, τα οποία δεν εγείρουν ανησυχίες από νομική άποψη όσον αφορά το συμβιβασμό τους με τα στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 13 παράγραφος 2 στοιχεία α) έως στ) του κανονισμού, αλλά ενδέχεται να παράσχουν χρήσιμη καθοδήγηση στην αρμόδια αρχή για μελλοντικές τροποποιήσεις του ΣΕΑΚ.

- Το κυπριακό ΣΕΑΚ περιλαμβάνει σύντομη περιγραφή των εθνικών διαδικασιών και μέτρων που πρέπει να ακολουθούνται σε περίπτωση κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων ροών πληροφοριών και συμβάντων ενεργοποίησης. Ωστόσο, το ΣΕΑΚ θα μπορούσε να περιλαμβάνει περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις διαδικασίες και τα αντίστοιχα σχέδια για τις ροές πληροφοριών, καθώς και τις περιστάσεις υπό τις οποίες τα μέτρα μπορούν να χρησιμοποιηθούν, ιδίως σχετικά με το πότε ενεργοποιείται κάθε μέτρο.
- Το κυπριακό ΣΕΑΚ περιλαμβάνει σύντομη περιγραφή της διαδικασίας ενημέρωσης του κοινού κατά τη διάρκεια κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας. Το ΣΕΑΚ θα πρέπει να περιλαμβάνει περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τη διαδικασία αυτή, συμπεριλαμβανομένης περιγραφής της τυποποιημένης διαδικασίας έκδοσης δελτίου Τύπου και των διαδικασιών των διαχειριστών συστημάτων διανομής σε περίπτωση σφαλμάτων του συστήματος διανομής.
- Το κυπριακό ΣΕΑΚ θα πρέπει να περιγράφει λεπτομερέστερα τις εθνικές δοκιμές έκτακτης ανάγκης, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των διαδικασιών και των εμπλεκόμενων φορέων.

- Η Επιτροπή καλεί τη ΡΑΕΚ να αξιολογήσει και ενδεχομένως να περιγράψει στο ΣΕΑΚ τη διαδικασία ανοίγματος ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Κύπρο, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζονται οι διαδικασίες και τα μέτρα.
- Προκειμένου να διευκολυνθεί η αναγνωσιμότητα και η πληρότητα, το κυπριακό ΣΕΑΚ θα πρέπει να περιλαμβάνει ειδικές αναφορές στο εφαρμοστέο εθνικό κανονιστικό πλαίσιο.
- Ενώ το ΣΕΑΚ δεν αναφέρεται σε προληπτικά μέτρα ή μέτρα μετριασμού που θα μπορούσαν να έχουν αντίκτυπο στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (π.χ. εφεδρική ηλεκτροπαραγωγή ή ανάπτυξη πρόσθετης δυναμικότητας, αμφοτέρως βασισμένες στα ορυκτά καύσιμα), η Επιτροπή υπενθυμίζει στη ΡΑΕΚ ότι τα εν λόγω μέτρα θα πρέπει να απαριθμούνται στο ΣΕΑΚ, εφόσον υπάρχουν. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή συνιστά επίσης να ποσοτικοποιηθεί και να εκτιμηθεί ο κίνδυνος/αντίκτυπος στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου προκειμένου να προσδιοριστεί η ευθυγράμμιση του ΣΕΑΚ με τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Με βάση την ανωτέρω αξιολόγηση και σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του κανονισμού, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι κάποια στοιχεία του ΣΕΑΚ που υπέβαλε η ΡΑΕΚ δεν συμμορφώνονται με ορισμένες διατάξεις του εν λόγω κανονισμού.

Η Επιτροπή ζητεί από τη ΡΑΕΚ να τροποποιήσει το ΣΕΑΚ λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις ανησυχίες που εξέφρασε η Επιτροπή στην παρούσα γνώμη και να κοινοποιήσει το τροποποιημένο ΣΕΑΚ στην Επιτροπή εντός τριών μηνών από την παραλαβή της παρούσας γνώμης, σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 3 του κανονισμού. Λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, η Επιτροπή συνιστά να δοθεί προτεραιότητα στην εστιασμένη επικαιροποίηση του ΣΕΑΚ και στη λεπτομερή περιγραφή των εθνικών σεναρίων κρίσης ηλεκτρικής ενέργειας που περιγράφονται στο τμήμα 2.1.1.

Η εκτίμηση της Επιτροπής που διατυπώνεται στην παρούσα γνώμη δεν προδικάζει οποιαδήποτε θέση μπορεί να λάβει έναντι της Κύπρου όσον αφορά το συμβιβασίμο των εθνικών μέτρων με το δίκαιο της Ένωσης, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο διαδικασίας επί παραβάσει και της επιβολής των κανόνων ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων περί κρατικής ενίσχυσης.

Η Επιτροπή θα δημοσιεύσει την παρούσα γνώμη. Η Επιτροπή δεν θεωρεί εμπιστευτικές τις πληροφορίες που περιέχει η παρούσα γνώμη, ιδίως αφ' ης στιγμής αφορά το ΣΑΕΚ, το οποίο είναι διαθέσιμο στο κοινό. Η ΡΑΕΚ καλείται να ενημερώσει την Επιτροπή εντός πέντε εργάσιμων ημερών από την παραλαβή της γνώμης εάν θεωρεί ότι περιέχει εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες, ο εμπιστευτικός χαρακτήρας των οποίων πρέπει να διατηρηθεί.

Βρυξέλλες, 14.6.2022

*Για την Επιτροπή
Kadri SIMSON
Μέλος της Επιτροπής*

